

а інший – на напівпрозорий екран, який знаходиться перед музикантами. Дмитро Ципердюк виступив художником-постановником шоу, який відповідав за візуальне тло, що мало створити атмосферу фентезі.

Також поширеними є проєкти, для яких домінуючим завданням є акцент на інші компоненти народної культури, а музичне виконавство та інструментарій є другорядним, але так само важливим складником. У Мистецькому Арсеналі проходив артпроєкт «Вікна», в якому експонувалися світлини вікон українських хат з різних куточків України та 100 унікальних українських етностроїв кін. ХІХ – поч. ХХ ст. У роботі проєкту брали участь різні колективи етнічного спрямування – як вокальні, так й інструментальні.

В Україні існує чимало етнокультурних проєктів, які спрямовані на популяризацію різних сфер вітчизняного культурного спадку. У них беруть участь чимало колективів та солістів, що використовують народний інструментарій. Це надає своєрідності проєктам, а їх різноматичне спрямування та використання діаметрально протилежних форм, сприяють охопленню широкої аудиторії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пасічняк Л. Народні інструменти України в контексті формування ансамблевих традицій: джерелознавчий аспект. *Молодь і ринок*, 2012. №5 (88). С. 106-110.

*Диха М. В.,
докт. екон. н., професор,
професор кафедри економіки
підприємства і підприємництва;*

*Диха В. В.,
магістрант,
Хмельницький національний університет,
м. Хмельницький, Україна*

СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА: КЛАСИФІКАЦІЯ ТА РОЛЬ У СИСТЕМІ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Перші фундаментальні праці, присвячені дослідженню соціальної інфраструктури з'явилися у 70-ті рр. ХХ ст. На початковому етапі відбувалося ототожнення соціальної інфраструктури та сфери послуг. Розвиток соціальної інфраструктури ототожнювався / пов'язувався з розвитком сфери послуг, який поступово перетворився на розвиток системи життєзабезпечення людей.

Об'єкти соціальної інфраструктури активно розбудовувалися в останні 30 років часів радянської України (на балансі підприємств були бази відпочинку, бібліотеки, спортивні зали, заклади охорони здоров'я тощо). Із часів проголошення незалежності України, розривом усталених зв'язків в рамках союзних республік, відкриттям кордонів та новими можливостями здійснення експортно-імпоротної діяльності, більшість суб'єктів господарювання виявилися не конкурентоспроможними, не готовими до гнучкої переорієнтації та модернізації з урахуванням

реалій. Трансформаційні перетворення в соціально-економічному розвитку України, ключові проблеми, виклики та ризики описані в працях [5; 6]. Серед причин гальмування розвитку соціальної інфраструктури, високого ступеня зносу основних засобів інфраструктурних об'єктів варто виділити: низькі обсяги реального фінансування діяльності соціальної інфраструктури, низькі обсяги капітальних вкладень у будівництво об'єктів соціального призначення; низький рівень матеріального добробуту населення при зростанні цін на послуги, що надаються об'єктами соціальної інфраструктури, про що свідчить статистична інформація [8].

Визначення поняття соціальної інфраструктури систематизовано у праці [7]: зокрема, соціальна інфраструктура розглядається як сукупність організацій, послуг і сфер, які забезпечують сприятливі умови життєдіяльності людей на виробництві та в побуті; соціальна інфраструктура визначається сукупністю об'єктів, функціонування яких пов'язано із задоволенням особистих потреб, забезпеченням життєдіяльності, інтелектуального і духовного розвитку людини; соціальна інфраструктура визначається авторами як частина загальної інфраструктури, сукупність виробництв і видів діяльності, які спеціалізуються на обслуговуванні населення.

У цілому функції соціальної інфраструктури підпорядковані цілям соціального розвитку суспільства, зокрема, таких як створення умов для відтворення робочої сили; раціонального використання людиною вільного часу, забезпечення оптимальних житлово-комунальних і побутових умов життя населення; створення умов для отримання якісної освіти; поліпшення і збереження фізичного здоров'я населення; формування морально-етичних цінностей, створення умов для культурного розвитку.

Основною метою функціонування соціальної інфраструктури є повний і всебічний розвиток людини шляхом задоволення її побутових, духовних і культурних потреб.

В узагальненому вигляді вважаємо за доцільне класифікувати соціальну інфраструктуру на соціально-побутову і соціально-культурну складові.

Соціально-побутова інфраструктура спрямована на створення умов для людини, відновлення її сил як біологічно живого організму (через побутове середовище), задоволення її потреб у належних умовах життя. До складу соціально-побутової інфраструктури варто віднести: житлово-комунальне господарство, побутове обслуговування, соціальне забезпечення, торгівля та громадське харчування, пасажирський транспорт і зв'язок. Значення соціально-побутової інфраструктури для нормальної життєдіяльності людини, всебічного розвитку людини як окремого індивіда так і всієї держави важко переоцінити.

Соціально-культурна інфраструктура сприяє відтворенню духовних, інтелектуальних (через культурно-освітнє середовище) і, багато в чому, фізичних властивостей людини, формуванню її як активної особистості, що відповідає певним вимогам суспільства до якості робочої сили. Соціально-культурна інфраструктура охоплює інфраструктуру системи охорони здоров'я, рекреаційної сфери, об'єкти фізичної культури і спорту, соціального забезпечення, об'єкти інфраструктури освіти, культури і мистецтва, культових організацій.

Інфраструктуру сфери культури доцільно досліджувати не лише у фізично-речовій формі. Інфраструктура сфери культури це не лише набір, сукупність взаємопов'язаних елементів структури. Інфраструктура сфери культури це, безумовно, і сукупність культурних цінностей, традицій, ціннісних орієнтацій, норм і правил поведінки людей, їх ментальності. Сфера культури має в своєму розпорядженні міцні та дієві інструменти впливу на людину. Культура опосередковано впливає на обрання людиною пріоритетів в процесі прийняття рішень щодо своєї поведінки в суспільстві. Тому сучасну соціально-культурну інфраструктуру доцільно розглядати як таку, що формує світогляд людини, орієнтує її на діяльність спрямовану на саморозвиток і самореалізацію власного потенціалу. Культура є «знаряддям» ідеологічного виховання, стає чи не найважливішим засобом збереження самобутності, унікальності, національної державності.

Кожній сфері діяльності соціальної інфраструктури притаманна певна організаційна структура, механізми функціонування. Усе це зумовлює надзвичайну різноманітність і складність проблем розвитку соціальної інфраструктури.

Наприклад, освітня інфраструктура формує і задовольняє потреби людини в інтелектуальному, моральному та духовному розвитку. Зауважимо, що варто розрізняти елементи освітньої та культурної інфраструктури в системі соціальної інфраструктури. Освіта та культура відіграють головну роль у вихованні людини як суб'єкта соціально-духовного життя, проте отримання освітньої «наповненості» є для сучасної людини законодавчо-обов'язковим елементом, у той час як отримання культурної «наповненості» залежить від бажання самої людини та не підпорядковується законодавчій ініціативі (відвідування закладів та установ сфери культури відбувається винятково за особистим бажанням). Заклади та установи сфери культури (у т. ч. комплекс об'єктів та суб'єктів сфери культури – театральної, бібліотечної, музейної справи), здебільшого, сприяють формуванню в суспільстві морально-етичних цінностей, виконуючи функцію формування світогляду людини через призму усталених ціннісних орієнтацій, а функціонування культових організацій відноситься винятково до царини особистісних вірувань і вподобань відвідувачів.

Варто зазначити, що в залежності від предмету дослідження доцільно зосереджувати увагу на детальнішому розгляді інфраструктури у сфері освіти, системи охорони здоров'я, житлово-комунальної сфери, об'єктів сфери культури тощо. Зокрема, інфраструктура для надання якісної освіти є важливою у формуванні інтелектуального капіталу, який у свою чергу є ключовим у системі забезпечення інноваційного розвитку країни, що висвітлено в праці [2]. Детальніше висвітлення культурної складової в системі сталого розвитку країни описано в праці [3]. На основних аспектах щодо забезпечення здоров'я людини (культура здорового харчування; культура здорового способу життя; система охорони здоров'я, у яких соціальна інфраструктура є вагомою) як базової складової формування та розвитку людського потенціалу та в контексті збереження міцного здоров'я як однієї з глобальних цілей сталого розвитку акцентовано увагу у праці [1]. Основні проблеми соціальної сфери України,

виклики та ризики в соціальній сфері, які свідчать про несформованість в Україні цілісної концепції соціального захисту (у т. ч через слабкість соціальної інфраструктури) та обґрунтування шляхів покращення характеристик стану соціальної сфери в цілому в Україні відображено у праці [4].

Соціальна інфраструктура сприяє досягненню цілей сталого розвитку (міцне здоров'я, якісна освіта, чиста вода, належні санітарні умови та ін.), а з іншого боку, існуючий рівень соціально-економічного розвитку обумовлює можливості для розвитку соціальної інфраструктури (для розбудови і оснащення закладів охорони здоров'я, для покращення можливостей у системі освіти, для розбудови/модернізації житлово-комунального забезпечення тощо).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Диха М.В. Здоров'я людини як базова складова людського потенціалу в системі досягнення цілей сталого розвитку України. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки.* – 2020. – № 1. – С. 20–25.

2. Диха М.В. Інтелектуальний капітал у системі забезпечення інноваційного розвитку країни. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки.* – 2019. – № 6. – С. 45–49.

4. Диха М.В. Культурна складова в системі сталого розвитку країни. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки.* – 2018. – № 3. – С. 131–134.

5. Диха М. В. Соціальна сфера України в контексті забезпечення соціальної безпеки. *Сучасні питання економіки і права: зб. наук. праць. Серія економічні науки.* – К.: КиМУ, 2020. – Випуск 1 (11). – С. 119–128.

3. Диха М.В. Трансформація економіки України за роки незалежності під призвою макроекономічної стабільності. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки.* – 2012. – № 4, Т. 3. – С. 72–77.

6. Dykha M. Key problems and challenges in Ukraine, solutions and approaches: the social aspect. *Globalization: economic and social aspects: collective monograph.* – Kyiv – London: HEI «National Academy of Management», 2017. – P. 101–112.

7. Кучин С.П. Сутність та динаміка розвитку соціально-культурної інфраструктури в Україні як об'єкту державного регулювання. *Інвестиції: практика та досвід.* – 2017. – № 1. – С. 88–92.

8. Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 10.02.2021).